Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй орган

1940 оной АВГУСТ 18
Воскресенье
№ 191 (3191)

Сэн 10 мүнгэ.

Мүнөөдэр хүсэнтүгэс Советскэ авиациин үдэр

Бултанhаа холо, бултанhаа дээгүүр, бултанhаа түргөөр ниидэдэг эрэлхэг советскэ летчигуудта, манай ороной омог бүргэдүүдтэ большевистскэ амаршалга!

Социализмын ороной авиаци

Августын 18—авиациин hайн үдэр, мүнөөдэр, олон миллион советскэ зон аэродромууд ба площадканууд дээрэ сугларжа, өөрынгөө инаг советскэ авиациин хүсые ба амжалтануудые омогорхон хараха ба өөрынгөө бүргэдүүдтэ инаглалай амаршалгануудые хүргэхэ байна.

Традиционно hайнүдэр болоhон, авиациин үдэр болбол советскэ культура, наука ба техникын амжалтануудай, илалтануудай демонстраци, советскэ арадай өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй нягта холбоотойн демонстраци мүн.

Советскэ арад өөрынгөө авиацида, тэрээнэй зүрхэтэ хүнүүдтэ хизаарлашагүй инаг. Авиациин хүнүүд—советскэ арадай үнэтэ капитал! Эдээниие советскэ арад түрөө, эдэниие манай парти ба правительство инаглан хүмүүжүүлээ, эдэниие агуухэ Сталин хатуужуулаа.

Хэн агаарта хүсэтэйб,—тэрэ илагдашагүй! Авиационно техникые шудалhан, манай ороной баатарнууд—сталинска бүргэдүүд бултанhаа дээгүүр, бултанhаа түргөөр, бултанhаа холо ниидэнэ. Тэдэнэй алдар солонь бүхы дэлхэйе суурятуулна, тэдэнэй баатар габьяануудынь советскэ арадые шэнэ шэнэ илалтануудта зоригжуулна. Манай ороной зүрхэнhөө — улаан Москваhаа hордоод, Сибиринн үргэн дайда ба Дальна Востогой хүжэ тайга дээгүүр, Номгон далайн эрье хүрэтэр ниидэhэн, баатар хүбүүд ба басагадые хэн мэдэхэгүйб. Хэрүүн хүйтэн Арктикын зүрхэндэ хүрэhэн геройнуудые хэн дуулаагүйб. Хойто полюс дээгүүр Холбоото Штадууд хүрэтэр ниидэhэн габьятаниие хэн танихагүйб. Манай үеын агуухэ летчик, Советскэ Союзай Герой Валерий Чкаловай нэрые, гайхамшагта летчигууд, Советскэ Союзай Геройнууд Серов ба Осипенкын нэрые бүхы дэлхэй мэдэнэ! Советскэ Союзай Геройнууд Громов, Водопьянов, Молоков, Байдуков, Юмашев, Беляков, Данилин, Коккинаки, Гризодубова, Раскова ба бусадай нэрэнүүд—хүн бүхэнэй зүрхэндэ! Мүнөөдэр, социализмын агуухэ Ороной далита хүбүүд ба басагад өөhэдынгөө мастерствое харуулан, бүхы арадаа омогорхуулха байна.

Манай авиаци хүсэнтүгэс ба илагдашагүй болоо! Советскэ авиациин хүсэнь—гансал тэрээнэй материальна частьда бэшэ, тэрээнэй хүсэн хадаа—агуухэ Родиндоо, парти ба правительствада хизааргүй преданнэ летчигуудай моральна оюун мэдэрэлдэнь байна.

Соведүүдэй ороной авиаци болбол Хасан нуурай тэндэ ба Халхын-Голой райондо, Баруун Белоруссии ба Баруун Украинада, финскэ сагаангвардейщинэтэй байлдаанай фронт дээрэ өөрынгөө байлдаанай хүсые бүхы дэлхэйдэ харуулhан байна. Тэндэ, агаарай hүртэ машинануудые жолоодогшо, агуухэ социалистическэ ороной дүлэтэ патриодууд болбол гайхамшаг зориг, шэн габьяа, баатаршалга ба героизм гаргаа hэн.

Советскэ газар—нангин ба ойроохүртэшэгүй! Тэрээнэй хилэнүүдынь агаарташье, хуурай газарташье, уhан дээрэшье булад суурагаар суурагадаатай! Социализмын ороной мирнэ ажалые хэрбээ дайсанай hүйдхэхөө hэдээ hаань, манай хүсэнтүгэс авиаци болбол дайсаниие өөрынь территори дээрэ бутасохихоор бэлэн. Энээниие гадаадын дайсад мэдэг!

Манай ороной социалистическэ байгуулалтада гражданска авиациин удхашанар ба үүргэнь угаа ехэ. Гражданска авиаци—хэлхээ холбооной хүсэнтүгэс транспорт; культура дэлгэрүүлгын шухала зэбсэг мүн. Авиаци болбол хүдөө ажахыда, ой модоной промышленностьда ба агнууриин ажахыда, геолого-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ, санитарно-гэгээрэлэй хэрэгтэ тон үргөөр хэрэглэгдэнэ.

Авиациин үдэр—манай советскэ залуушуудай дуратай hайнүдэр. Летчигуудай баатаршалга ба героизмань, габьяата хэрэгүүд тухай hанадаг советскэ залуушуудай зүрхэндэ инаг ба дүтэ. Хэдэн мянгаад советскэ залуушууд үйлэдбэриhөө таhалдангүйгөөр ябажа, авиационно техникые шудалhанаа мүнөөдэр демонстрацилан харуулха, энээндэнь советскэ арад омогорхохо байна. Залуушууд авиационно хэрэг шудалхые хүсэнэ. Энэнь тон зүб. Ямаршье хаалта боолтые мэдэхэгүй, бүргэд нэрэ абахань али зэргэ хүндэтэй хэрэг гээшэб!

Тиимэhээ, манай город ба деревнинүүдтэ аэроклубуудые байгуулха, тэдэнэй хүдэлмэриие жэшээтэ hайнаар табиха, тэдээндэ залуушуудые үргөөр хабаадуулха, планеризм ба парашютизмые дэлгэрүүлхэ шухала зорилго болоно. Аэроклубууд болбол советскэ авиациин эрхим пропагандистнууд, авиационно эрдэмые дэлгэрүүлэгшэд байха ёhотой.

Советскэ авиаци—нүхэр Сталинай инаг детище. Сталин—советскэ летчигуудай туг, тэдэнэй илалтануудай символ. Тэдэнэр, агуухэ Сталинай нэрые зүрхэндөө хадуун ябажа, гайхамшаг ниидэлгэнүүдые хэнэ. Тэдэнэр, Сталинай нэрые зүрхэндөө хадуун ябажа, дайсадые героическаар сохино. Тэдэнэр, Сталинай нэрые зүрхэндөө хадуун ябажа, бүри шэнэ шэнэ илалтануудые түйлахаар бэлэн!

Арадай инагуудта—сталинска авиациин гайхамшаг бүргэдүүдтэ хүндэлэл ба алдар соло!

Авиационно промышленностиин хүдэлмэришэдэй алдарта армида—хүсэтэ советскэ самоледуудые байгуулагшадта хүндэлэл ба алдар соло!

Советскэ летчигуудай эсэгэ, тэдэнэй илалтануудай туг—агуухэ Сталинда хүндэлэл ба алдар соло!

Авиациин Бүхэсоюзна үдэртэ зорюулан, В. Барковай ба В. Лисевичын зураhан зураг.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Бессарабиин банкнуудые, промышленна ба худалдаанай предприятинуудые, түмэр замай ба уhан транспортые, хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые национализацилха тухай

Бессарабиин сүлөөлэгдэhэнтэй, Советскэ Союзтай тэрэнэй нэгэдэhэнтэй ба Бессарабиин территори дээрэ, үйлэдбэриин зэбсэг ба хэрэгсэлдэ энгын үмсые болюулха тухай СССР-эй законуудые тэхэрюулэн хүсэндэнь оруулhантай дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтооно:

1. 1940 оной июниин 28-hаа эхилээд национализированнэ гэжэ тоолохо гэбэл:

а) Бессарабиин территори дээрэ байhан бүхы банкнууд, бусад кредитнэ учрежденинүүд, ссудо-сберегательна кассанууд, мүн тэрэшэлэн түмэр замай ба уhан транспорт ба хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүд;

б) Бессарабиин территори дээрэ байгаа, 10 мориной хүсэтэй двигательлэ 20 хүнhөө үлүү бэшэ гү, али 10 хүнhөө үсөөн бэшэ тооной хүдэлмэрилэгшэдтэй промышленна предприятинууд.

2. Тус указай 1-дэхи статьятай зохилдуулан, национализацилгада хабаатай промышленна предприятинуудай нэрэнүүдые баталхыень Украинска ССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведтэ ба Молдавска ССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведтэ даалгаха.

3. Союзна мэдэлдэ үгтэхэ ёhотой предприятинуудай нэрэнүүдые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй баталалгада табихыень СССР-эй Арадай Комиссарнуудай Соведтэ даалгаха.

4. 1-дэхи статьяда заагдаhан предприятинуудhаа гадна, дооро заагдаhан предприятинууд национализацилагдаха гэбэл:

а) полиграфическа промышленностиин бүхы предприятинууд (типографи, литографи, цинкографи);

б) электростанци, трамвайнууд ба автобусууд;

в) спиртово промышленностиин бүхы предприятинууд;

г) жэл соо 600000 гаран лей оборотой худалдаанай предприятинууд ба архиин промышленна подвалнууд, нефтехранилища;

д) больницанууд, ехэ аптекэнүүд, аптекарска складууд, санаторинууд;

е) эхин, дунда ба дээдэ hургуулинууд;

ж) кинематографинууд, театрнууд, стадионууд, музейнүүд ба картинна галерейнүүд;

з) ехэ гостиницанууд, ехэ гэрэй барилганууд, мүн тэрэшэлэн Бессарабиhаа тэргилhэн нюурнуудай гэрнүүд.

5. Тус указай 4-дэхи статьягай ёhоор национализацилагдаха ёhотой предприятинууд, гэрнүүд ба учрежденинүүдэй нэрэнүүдые тогтоохыень Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын Арадай Комиссарнуудай Соведтэ ба Молдавска Советскэ Социалистическэ Республикын Арадай Комиссарнуудай Соведтэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль.
1940 оной августын 15.

Цэдэн Галсанов

ДУУНАЙМНИ НИИДЭЛГЭНҮҮД

Амтатай жэмэс августын арбанаймана наранаар.
Эрдэниин лирэ бүүргэтэй эмээл дээрэhээн, уранаар
Сэнгэлиг түргэн аялгаар шэнхинүүлнэм: „Дурамаар
Сэнхирхэн сэлмэг тэнгэриин сээжэ хүхые харамаар...
Эндэ энэ дуунаймни түрэлгэнүүд эхилнэ.
...Тэнгэреэр дүүрэн шудхаран тэмдэг Одонууд яларна,
Булантан, шулэг зуража, булад Шубуудууд заларна.
Агаарай парад миниигээ аялга дээшэнь табэрнэ,
Алталмал торгон парашюдаар айлайм басаган дэбхэрнэ.
Эндэ энэ дуунаймни ниидэлгэнүүд эхилнэ.
Түмэн зоноо баярлуулаал түрүүшын бурятка-учлет,—
Сэдьхэлэйнь хатуу зоригые шүлэгөөр шэмэнэм мүшэлөөд;-
Бэлигтэй урин харасаар бэлэглэн, намайе хүндэлнэ,-
Хүхэ тэнгэриингээ найрта хөөhэтэ сэгээгээ дундална.
Эндэ энэ дуунаймни сэнгэлгэнүүд эхилнэ.
Эдирхэн аляа туяанууд энгэрым hуулин жаргаана,
Ардагхан уhан жэроогойм алтан дэлhэн hаргаана.
Булагайм ногоон аэродром бусаха замым бадаргаана,
Бүргэдэй омог ниидэлгэ бүшмэг дууеым бусалгаана.
Эндэ энэ дуунаймни түүрээлгэнүүд эхилнэ.

Чимит Цыдэндамбаев.

Далита баатарнууд тухай дуун

Мүнхэ наранай hаргама гэрэлдэ
Мүнгэтэмэ далинууд толорно.
Аэродром дээрэ хүхюу баяртай
Арад зонууд сугларна.
Сэгээн агаар сэнхир үндэрые
Шэртэн хаража зогсонол.
Аяар холоhоо ерэhэн соколнуудаа
Алигаа ташан угтанал.
Иимэ хүнүүд,
Иимэ далинууд,
Иимэ hайхан тэнгэри—
Хаанашье ондоо тээ олдохогүй.
Байгалай үндэрнүүд, Кремлиин залпууд,
Басагадайшье урихан нюдэнүүд,
Бурдаhа шуургата холын аян—
Бултадаа эдэндэ танил юм.
Агуу Сталинай гэрэлтэ нэрэнь,
Тэдэнээр хамта ниидэлсэнэл.
Үүлэнэй саанахи замыень толотуулан,
Үндэр өөдэ уряалнал.
Иимэ хүнүүд,
Иимэ далинууд,
Иимэ hайхан тэнгэри—
Хаанашье ондоо тээ олдохогүй.
Арадай жаргалые бэхилэн ниидэхэhээ
Арюун хэрэг дэлхэйдэ байхагүй.
Гартахагүй үндэр, хүртэхэгүй аян
Таанарай урда юрдөө байхагүй.
Нарата сэсэн, жаргалта оронойгоо
Нангин газарые хамгаалан жагсаhан,
Бүргэд ниидэлгэтэ минии соколнууд,
Бултадаа дэгдэхээр бэлэн байгты!
Иимэ хүнүүд,
Иимэ далинууд,
Иимэ hайхан тэнгэри—
Хаанашье ондоо тээ олдохогүй.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Газарые национализацилга тухай Советскэ законуудые Бессарабиин территори дээрэ хүсэндэнь оруулха тухай

Бессарабиин сүлөөлэгдэhэнтэй ба Советскэ Союзтай тэрэнэй нэгэдэhэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтооно:

1917 оной октябриин 26-да (ноябриин 8) Соведүүдэй Бүхэроссийскэ II Съездээр абтаhан „Газар тухай“ декредтэй зохилдуулан, Бессарабиин бүхы газарые, тэрээнэй недрнүүд, ой модон ба уhаgaарнь гүрэнэй үмсэ, арадай достояни гэжэ соносхон, газарые национализацилга тухай советскэ законууд 1940 оной июниин 28-hаа эхилээд Бессарабиин бүхы территори дээрэ хүсэндэнь оруулагдаба гэжэ мэдэрнэ.

2. Болзоргүйгөөр ба бусаалтагүйгөөр хэрэглэхынь тулада ажалша таряашадта газарые үгэлгэтэй холбоотой бүхы хэмжээабуулганuудые Бессарабиин территори дээрэ дары бэелүүлхыень Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын Арадай Комиссарнуудай Соведтэ ба Молдавска Советскэ Социалистическэ Республикын Арадай Комиссарнуудай Соведтэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. Калинин.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. Горкин.**

Москва, Кремль.
1940 оной августын 15.

Советскэ Союз дотор

Эстонско правительствын хэмжээабуулганууд

Таллин. Ород багшанарта, үдэшын курснууд эмхидхэгдэнэ. Марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринууд, СССР-эй Конституци, социализмын орондо hургуулиин ба культурна, гэгээрэлгын хүдэлмэриин хүгжэлтэ, hуралсалай программанууд, учебнигүүд, советскэ hургуулиин структура тухай докладууд курснууд дээрэ уншагдаха байна. Эстонско радио болбол ВКП(б)-эйн историёор ба ород хэлээр лекцинүүдые дамжуулгые нэдэли соо 3 дахин эмхидхэнэ.

Агаарай гражданска Флодой центральна байшан

МОСКВА. Августын 16-да, Москвада, агаарай гражданска флодой центральна байшан нээгдэбэ. Энэ үдэртэ, арадай hайн үдэр—авиацида зорюулагдаhан, баярай вечер болоо. Тэрээндэ Советскэ Союзай геройнууд, элитэ летчигууд, московско предприятинуудай стахановецууд, столицын партийна ба советскэ организацинуудай түлөөлэгшэд уряалагдаба.

ХРОНИКО

СССР-эй Совнарком болбол Советскэ Союзай маршал С. М. Буденные Московско военнэ округой сэрэгүүдые командовалагшын уялгаhаа сүлөөлэн, Оборонын Арадай Комиссарай нэгэдэхи орологшоор томилбо.

* * *

СССР-эй Совнарком болбол Советскэ Союзай маршал Б. М. Шапошниковые Улаан Армиин генеральна штабай начальнигай уялгаhаа, бэеынь муудаhан дээрэhээ, өөрэйнь гуйлтаар сүлөөлөөд, Оборонын Арадай Комиссарай орологшоор томилбо.

Улаан Армиин генеральна штабай начальнигаар—Армиин генерал К. А. Мерецковые, Оборонын Арадай Комиссарые орологшын тушаалдань үлээжэ, томилбо.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Комсомолецуудые гүрэнэй ба ажахын хэрэгүүдтэ үргэнөөр хабаадуулха

Һаяхан, комсомолой Улан-Удын городой комитедэй VII пленум болобо. Пленум дээрэ эмхидхэгдэй асуудалнууд ба гүрэнэй, ажахын ябуулгануудта городой комсомольско организацинуудай хабаадалга тухайда ВКП(б)-эйн горкомой бюрогой ба комсомолой городой комитедэй VI пленумэй шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудалаар, комсомолой Железнодорожно райкомой секретарь нүх. Безызвестный ба Пригородно райкомой секретарь нүх. Щекотов гэгшэдэй докладуудые сонособо.

Нүх. Безызвестный болбол, өөрынгөө доклад соо, комсомольско-залуушуудай үйлэдбэриин бригаданууд, залуушуудай субботнигуудта ба бусад ажахын хэмжээ ябуулгануудта хабаадалга тухай тогтожо хэлээ.

— Манай район дотор үйлэдбэри дээрэ 1838 комсомолецууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй дунда стахановецууд ба ударнигууд — 1093 хүн. Иимэ болоходоо, олонхи комсомолецуудань үйлэдбэриин түрүүшүүл болоно.

Комсомольско суглаанууд дээрэ шэнэ, ажахын асуудалнуудые хэлсэдэг болоо. Гансахан паровозо-вагонно заводой дэргэдэхи комсомольско организаци болбол ажахын 23 асуудалнуудые хэлсэһэн байна. Ажалай дисциплинэ тухай, комсомольско-залуушуудай бригадын хүдэлмэри тухай, үйлэдбэриин бүтөөсэ тухай ба бусад ажахын шухала асуудалнууд хэлсэгдэһэн байна. Залуушуудай дунда шэнэ стахановецууд урган гарана. Жэшээлхэдэ, комсомолецууд: Вишневский, Кашнин, Иваненков, Добрынин, Панценко ба бусад хадаа үйлэдбэриингөө нормые үдэрһөө үдэртэ үлүүлэн дүүргэнэд, гэбэ.

Зүгөөр, нүх. Безызвестный хадаа, гансахан туйлагдаһан результадууд тухай хэлээд лэ, дутуу дунданууд тухайда юушье хэлээгүй. Магад хуу һайн байжа болоо гү? Тиимэ бэшэ, мүнөө хүрэтэр зарим организацинуудаарнь, Центральна ирмино шахтын горнягуудай хандалга зүбшэн хэлсэгдээдүй. СССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной июниин 26-най Указые үргэнөөр ойлгуулха хүдэлмэриие мууса табиһан байна. Тэрэнэй результадта, болошогүй фактнууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, Железнодорожно райондо 10 комсомолецууд прогул хэһэнэйгээ түлөө судта үгтэһэн байна.

Нүх. Безызвестный докладай һүүлээр, Пригородно райкомой секретарь нүх. Щекотов үгэ хэлэбэ:

— Пригородно районой комсомольско организацинууд болбол ажахын асуудалнуудые үргэнөөр хэлсэдэг ба тэрээндэ активнаар хабаададаг болоо. Жэшээлхэдэ, Гортоп болбол городто түлеэ шэрэлгые хангажа шададаггүй байгаа. Комсомольско организацинь энэ асуудалые суглаан дээрээ хэлсээд, гаражын начальниые хүдэлмэриһөөнь гаргаха, тэрэнэй орондо комсомолецые табиха дурадхал оруулһан байна. Теэд, тэрэ начальнигынь хүдэлмэриһөө гаргагдажа, орондонь комсомолецые табиһан байна. Мүнөө хүдэлмэреэ элитэ һайнаар табижа эхилээ. Иимэнүүд һайн жэшээнүүдые тэмдэглэхэтээ хамта, районойгоо комсомольско организацинуудахи дутуу дундануудые хэлэбэ.

Эрхим стахановецуудай хүдэлмэриин опыдуудые зүбшэн хэлсэдэггүй, комсомольско-залуушуудай бригадануудта шэнэ инициатива гаргаха ябадал байдаггүй — гэжэ хэлэбэ.

Удаань, прениидэ үгэ хэлэгшэд нүхэд Волков, Коржиневский, Гончаров, Петенко, Усав, Смирнов ба бусад үгэ хэлэбэд.

Үгэ хэлэгшэд болбол ажахын хүдэлмэринүүдтэ комсомолецуудай хабаадалгын эли тодо жэшээнүүдые харуулха зуураа, эхин комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ дутамагаар туһалдагайнь түлөө райкомой хүдэлмэрилэгшэдые эрид шангаар критикалба.

Ю. Цыренов.

Шахтернуудай уялга

Улан-Удын лысогорско шулуу нүүрһэнэй шахтын бүхы бригадануудай хүдэлмэришэд, стахановецууд ба ударнигууд Сталинай нэрэмжэтэ „Сергоуголь“ шахтын Центральна Ирминын шахтернуудай хандалгые халуунаар угтабад. Энээнтэй дашарамдуулан, стахановска хүдэлөөнэй табанжэлэй алдарта ойе үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудаар тэмдэглэхэ зорилго урдаа табижа, урда абаһан социалистическэ уялгануудаа бүри конкретнэ болгон хубилгаба.

Стахановска хүдэлөөнэй табанжэлэй ойдо бэлэг болгон, август һарынгаа даабарииие 150 процент дүүргэхээр хараалба. Мүнөө түрүү стахановецууд ба ударнигууд абаһан уялгануудаа дүүргэжэ байнад. Нүхэд Арсаланов ба бусад, шулуу нүүрһэ малталгынгаа үдэрэй даабаринуудые 170 процент хүрэтэр дүүргэнэд.

Бизьяев.

Взводой младша командир П. А. Крапченко болбол „Рекс“ нохойтоёо мүр мүрдэжэ ябана (СССР-эй Баруун-хойто хилэ).

М. Трахманай фото.

Б.-М. искусствын декадада бэлэдхэл

Декадын бюллетень

Уранһайханай декоративна цех болбол „Баяр“ зүжэгэй декорациие бүгэдынь дүүргэбэ. Декорациин хүдэлмэриие болзор соонь дүүргэхын түлөө художнигууд нүхэд Дьякова ба Зимин гэгшэд ехэ һайнаар хүдэлмэрилбэ. „Баярай“ декорациин хүдэлмэридэ бригадир Белоусов, цехын хүдэлмэришэд С. Хрестолюбов, Г. Николаев, З. Волошин, Е. Вотятова ба декорации хэлгэдэнь туһалалсаһан пионернүүд Н. Шатапова, З. Шабаина гэгшэд оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

* * *

Теамонгаж колеснигуудаа дүүргээ. Августын 16-да тросстой болоо. Софидуудые үлгэлгэ үргэлжэлһөөр.

* * *

Поделочнэ (бүдүүдые үнгэлхэ) цех „Баярта“ хэрэглэгдэхэ бүхы зүйлнүүдые, гансал алтан набшануудһаань бэшыень дүүргээ. Алтан набшануудые гаргалгыень художнигууд һаатуулна.

* * *

Бутафорско цех гээгдэһэн зандаа. Тэдэнэй муугаар хүдэлмэрилһэнһөөнь боложо, мүнөө хүрэтэрөө „кустнууд“ ба „ёлконууд“ бэлэн болоодүй байна.

* * *

Скульптурна цех мүнөө болотор гипсэтэй болоодүй. Бэлэдхэгдэһэн формонуудынь хатажа байһан дээрэһээ дахин шэнээр хэгдэхээр болоо. Чапаевай нэрэмжэтэ артелиин лепщицэнүүдэй бригада һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Дэлхэйн рекордо

Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагша, гахайша Люскова гэгшэ гахайн ажалай практикада дэлхэй дээрэ үзэгдөөдүй рекорд туйлаба.

Вологодско областиин, Междуреченскэ районой, „Буденновец“ колхозой гахайн фермэ дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, нүхэр Люскова өөрынгөө үсхэжэ тэжээһэн томо сагаан үүлтэрэй „Ялта“ гэжэ эхэ гахайе жэл соо хоёр дахин түрүүлжэ, 31 поршоонко абаба. Бүхы түлынь эхэтэйгээ хамта выставкэ дээрэ демонстрировалагдана.

„Ялта“ гахайн түрүүшын түлтэй жэшээлбэл, жэл соо абаһан хоёр түлынь нэгэ жэл болоод байхадаа 4 тонно болоһон байгаа. Августын 13 үдэр, ээлжээтэ шэгнэлгэ болоходонь „Ялтаһаа“ абтаһан поршоонконууд 4309 килограмм болобо.

Һархяаг ба жэмэсүүдые бэлэдхэхэ шухала

Парти ба правительство болбол нютагуудахи эдеэ хоолой рессурснуудые бүрин элсүүлжэ, колхозно худалдаае һайнаар эмхидхэлгэдэ зорюулагдаһан бүхы хэмжээнүүдые абадаг байна.

Эгээ мүнөө үедэ хүдөөдэ жэмэсүүдые (нэрһэн, мойһон, һархяаг, алирһан г.м.) түүжэ абахада тон зохисотой үе. Энэ жэлдэ элдэб жэмэсүүд элбэгээр ургаа. Энээниие түүхэ бэлэдхэхэдэ ехэшье бэрхэтэй бэшэ юм.

Хэрбээ энэ мэтын эдеэ хоолой рессурснуудые суглуулжа, колхозуудай худалдадаг байгаа һаань, колхозой доходынь бүри ехэ болохо байгаа.

Гадна, худалдаа эрхилэгшэ организацинууд болбол һархяаг ба элдэб жэмэсүүдые бэлэдхэхэ договорые колхозуудтай баталжа, энэ хүдэлмэриие ударидаха ёһотой байһан аад, ямаршье оролдолго ба анхарал табинагүй.

Бишиихан фельетон.

ЕХЭ АМАТАН

Бурядай хуушанай бишиихан үлигэрһээ эды-тэды үгэ абажа, үгын шэмэг болгоё. Нэгэтэ нэгэ сагта нэгэн Ехэ амата эдеэ хоол зооголжо байхадань, Хурса нюдэтэ хажуудань ерэжэ шэнжэн хараһан юум һэн ха гэхэ.

Тиихэдэнь, Ехэ аматын эдиэдиһээр-эдиһэн юумэнь хото-соонь дүүрэжэ, холойгоорнь харагдахарагдаһаар-харагдажа байгаа һэн ха.

Тиихэдэнь, Хурса нюдэтэ хоолой оруунь хургаараа заажа, толгойгоо һэжэн эльгэ хатаад, жэрхэмшэг ехэ аматын тухай хөөрэнэ. „Шэбшэгтэ ехэ аматын шэхэн дүлы мэтэ байхаһаа гадна, нюдэниинь һохор мэтэ байдаг. Тиигээд үнэр амтан хоёрто абьяас шунал хоёроор айхабтар ехэ байха юм“ гэжэ үгээ дүүргээд ябаһанайнь һүүлдэ, Ехэ аматын эрхэ тангил эхэнэрынь эрэлхэг дорюун эрэ нүхэрэйгөө абтай ехэ амые бага гэжэ шамарлаад, үүр сухал орьёлгон, оошоһоонь татажа, уралһаань угзаржархин гэхэдээ, заһархагүйгөөр заа татажархиһан гэлэй гэһэн энэ үлигэрые үни сагһаа нааша үхихүбүүд хөөрэлдэжэ ерэһэн байгаа юм.

Эгээл энэ үлигэртэл тон адли үнэн юумын тохёолдошоо һаань, юун гэжэ хэлэлтэй байнаб?

Арадай үгэ дэмыдэ үлэхэгүй,
Алтанай үнгэ дэхэйдэ жэбэрхэгүй,—гэжэ даб гэһээр хэлэжэрхёод, дам саашань хөөрэхэдэ, артель-колхозой активна һонор нүхэдүүд анхаралаа табижа шагнаа һаа, адли гү, бэшэ хоёрынь лаблан мэдэхэ байхааб за.

Тон үнынь тобшолжо хэлэхэ болоо һаа иимэ байна: Хориин аймагаар ходо гараад, Хүтэл нуурай хүндэлэн тужые дабахада, харгын урда хажууда ойрохон, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоз харагдажа байха.

Энэ артельдэ ошоходо, бага сагын юумэдэ бахаа ханажа сададаггүй гэлсүүлдэг, түбһэн юумые үрэбхижэ байдаг түргэн сагаан эхэнэр Б. Б. байха.

Энэ хэнэй туһалагша, хэн гэдэг байһыень өөһэдөө духайлхаг. Түрүүлэгшэ Бэянов гээшэмнай түдэмэргүй жэжэхэн зантай, түхэреэн сагаан хүбүүн, эгээ хожомой үедэ эли-бодо ондоорһон юумэ гээд хүн зониинь хэлсэнэ. Эдэ түрүүлэгшын орологшо нүхэр хүжүүн янзын хүдэр улаан шарайтай, хүн зонһоо гайхаха эшэхээшье мэдэхэгүй—Гылыков Мархюу гэдэг, онсо өөрынгөө хэрэгээр олзо зээридэ ойрботойшог болошоһон, залуушаг шамбай хүниие харахат. Энэ тэдыгээр иигээд дүүрэнэ бэшэ, баһа хажуудань огторгойһоо сааша омог һанаатай ута сагаан хүн, олон дээгүүр оог хашхарга—хараал шэрээл табижа һуршаһан, биб гэжэ бэедээ найдажа ташаальдашаһан бригадир харагдажа магад.

Энэ хадаа Сынгын хүбүүн Цыбэгжап гээшэ. Эгээ энэ хүн сэдьхэлдээ хүсэһэн юумэ бүхэниие сээрлэхээ болишоһон юумэ гээд, артелиинь членүүд шэбэр-гүбэр гэлдэн шэбэнэлдэжэ байха юм.

Тодоруулан мэдэһэнээ тобшо тэдыгээр толилон хэлэхэдэ:

1) Үнгэрһэн хабарай таряагай үедэ, Улаан-партизанай сельпоһоо колхозой хүдэлмэришэдтэ хубааха хамнай гээд хорин килограмм сахар асарһан аад, табан килограммыень таба-гурба монсогороор хубаажа үгөөд, саада 15 килограммыень саблайлжа зооголжорхиһон байба;

2) Энээнһээ һүүлдэ вилээд ехэхэн буд, сай махорко ба хубсаһанай зүйлнүүдые мүн лэ хүдэлмэришэдтээ хубааха гэжэ асарһан аад, Баяновай һамган „Бархиржа“ хоёр һайн тужурка, бараг гэгшын ботинкануудые шэлэжэ абаһанайнь саад тээ үлээшынь, ажалда ябадаггүй энэ тэрэ хүнүүдэй эбэр түры оруу гульдиршоһон абяатайгша;

3) Мүн оной июнь һарадэ, түрүүлэгшын орологшо Гылыков, Хориин аймаг ерэжэ оймһо, бээлэй, пулаад фуфайка зэргын 160 түхэригэй бараа зоной нэрээр абаад, бултайлгангүйгөөр бултынь ээмдэжэрхихэдэнь гайхаһан гэлһэн ганса нэгэн хүнэй асуухада, хадхуу шэрүүн хоолойгоор хашхаран, „Яахашниб, үгы болоһэн даа“ гээд, хан гэтэр ганирба.

4) Тээсэгэн һаяхан, августын һарын эхиндэ, тэрэ бригадир Сынгуев ба түрүүлэгшын орологшо Гылыков хоёр колхоздоо ерэһэн 21 плиткэ хара сайһаа, юһынь таһалан „юһын“ фондоо абаад, саада 12 сайеынь энэ тэрэдэ хубаажа үгэһэн байгаа. Үбһэнэй хүдэлмэридэ үдэр һунигүй оролдожо ябаһан үнэхөөр эрхим хүнүүдэй орондо сайдэм уужа абаба.

Энэ мэтын зутар эдишэнүүдэй боложо байхада, Улаан-партизанай сельпогой түрүүлэгшэ Норбоев мэдэһэн болобошье һаа, дураа дагша колхозой кладовщик Доржи Дамба гэгшын „айлшалжа манайдаа архи баригты“ гэһэн дээрэһээнь, амаяа жэмышэһэн юумэ гэдэг. Эдэ бүгэдын тухайда эрхилхэ газарһаань һонирхобол һайн бэлэй.

Н.

Селенгын комбайнернуудай үүсхэлые дэмжэе!

Республикын олото комбайнер, орденто нүхэр Тудуп Цыренпоржиевээр эхилэгдэһэн үнгэрэгшэ жэлэй соревнованиие үргэлжэлүүлхэ тухайда Селенгын МТС-эй комбайнернуудай хандалгые манай газетэ үсэгэлдэр толилоо. Селенгынхид ургасаа саг соонь, шанартайгаар хуряалгые хангаха уялгануудые абаха зуураа, комбайн бүхэнөөр 300 гектар нэгэшье колосой гээлтэгүйгөөр хуряахыень, комбайнуудаа сутка бүридэ 16 час һаадгүйгөөр ажаллуулхыень уряалба.

Энэ хандалгыень республикын бүхы комбайнернууд ба тракторитнууд дэмжэжэ, шэнэ уялгануудые абаха байһань лабтай.

Ойрын үдэртэ таряа хуряалгын түлэг хүдэлмэри эхилхэнь. Республикын комбайнууд 19000 гектар таряалангые хуряаха ёһотой: Бичурын аймаг 1620 га, Мухар-Шэбэрэй—15900 га, Хориин—12261 га, Кяхтын—9883 га хуряаха байнад. Энэ бага хэрэг бэшэ! Планаа амжалтатайгаар дүүргэлгэ—комбайнаар хуряалгын конвеернэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэлгэһээ дулдыдаб байна. Комбайнын агрегадай хүн бүхэнэй: комбайнерой, трактористын, штурвальнын, уһа зөөгшын, поварой,—хүдэлмэри хүндэтэй ба харюусалгатай. Элбэг баян ургасаа эрхимээр хуряахын тулада, бүтөөсэтэйгөөр ба оршо досотойгоор ажаллахынь бүхы колхознигуудһаа эрнгдэнэ.

Намарай хара таряае хуряалга эхилбэ

Тарбагатай, августын 1[illegible] (Телефоноор абтаба) Аймагай долоон колхозуудта намарай хара таряа хуряалга эхилбэ. Хүдэлмэринь эмхитэйгээр ябана. Бусад колхозуудта ургаса хуряалга августын хоёрдохи декадада эхилхээр хараалагдана.

Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэһээ бэшэг

Уулзалга

Энэ уулзалга—огто хүлеэгдээгүй уулзалга байгаа. Молдавска колхознигууд Станиславска областиин таряашадтай Москвада, Выставкэ дээрэ Украинын павильон сооһоо бэшэ тээ хаана уулзаха байгааб?

Энэ хахад үдэрэй часта радиорупорнууд Днестрын хоёр талын городууд ба нютагуудай һонинуудые тараагаа, өөрынгөө жаргалые олоһон, Бессарабиин ба Хойто Буковинын арадта инаглал ба амаршалгын үгэнүүдые дамжуулаа, молдаванууд ба станиславецууд болбол гэртээ шагнаһан, һүүлэй үдэрнүүдэй событинуудые һанан һанан баясажа, передачануудые дуулаа.

Молдавска колхознигууд бултадаа гансал Балегогуловско районһоо. Бессарабска ахадүүнэрые Улаан Армиин сүлөөлхэ час ерээ гэжэ мэдэхэдээ, бүхы Молдавида ехэ баярлал, һайнүдэр болоо һэн.

Сентябриин 17-ной үдэрые станиславска колхознигуудшье мартанагүй, тэдэндэ июниин 23 шэнэ баярай һайнүдэр байгаа.

Молдаванууд хоёрдохи суткадаа Москвада байна.

Гоё һайхан ветринэдэ—Молдавска газарай баялигуудай жэшээнүүд. Талхан ба виноград, кукуруза ба торгоной кокопууд, элдэб олон түрэлэй жэмэсүүд. Үсхэн молдавска архитай томо бутылканууд, жэмэсүүдтэй ба овощинуудтай консервнэ банкануудшье бии.

Лоховско овес—гектарһаа 24 центнер, петкусска рожь—17,3 центнер, „паллидум 032“ ячмень—13,7 центнер, «украинка» гэжэ намарай шэниисэ—гектарһаа 18 центнер г.м. тоонууд таблица дээрэ харагдана. Рыбницкэ районой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо асарагдаһан, шэниисын, ярисын, овесой, кукурузын боодолнууд элдэб һайхан лентнүүдээр уятай байнад.

Днестрын эрьенүүдээр, Каменкаһаа—Слобадзей хүрэтэр, хэдэн арбаад километртэ колхозно виноградни гуудай үргэлжэ тала. Виноградни гуудай байһан газарта урда зүгэй гоё айхан садууд, жэмэстэ модонууд бии. Ирагуу гоёхон хоолойгоор шубуудай дуулахань дуулдана. Эдэ хахаа садууд ба виноградни гуудай баян ургасые таршаа хорхойһоо хамгаалан байдаг, Днепр шадарай шубуунууд болоно.

—Днестрын эрье дээрэ Советскэ Молдави һалбаран бадарна.

Эдэ үгэнүүд хадаа республикын эрхим колхозуудай өөһэдынгөө амжалтануудые харуулһан, тэрэ зал соо бэшээтэй харагдана. Колхозно таряашадай, садоводуудай, виноградни гуудай гарта байһан үрэтэ газар баялигуудые түрэн ургуулна.

Колбаснянска МТС-тэ хамаатай райондо, һүүлэй гурбан жэлэй торшо соо, гектар бүриһөө 85 пуд таряан хуряагдаба. Теэд, урдань дүшэн пудай ургаса баян ургаса гэжэ эндэ тоологдодог байгаа. Энэ МТС-эй машинанууд үндэр бүтөөсэтэй ХТЗ трактораар сезон соогоо дунда жэшээгээр 668 гектар, 60 хүсэтэй челябинска трактораар—175 гектар хахална, 15 футово комбайнаар—303 гектар, 20 футово комбайнаар—348 гектар хуряана.

„Политотделец“ колхозой 62 наһатай хонишо Иван Иванович Дуньский болбол түрэл газарайгаа баялиг тухай һанаандаа оруулжа, садуудай үшөө ехээр ба һайханаар сэсэглэхынь тулада, комбайнуудай бункерта суглардаг ороoһоной бүри элбэг байхынь тулада хэрэгтэй юумэн хэгдээ гээшэ гү гэжэ бодоно. Зургаан жэлэй саад тээ, фермые Дуньскиин хүтэлбэрилжэ эхилхэдэнь оройдоо 30 хонид байһан аад, мүнөө 150 болоо.

—Манай ажал хэрэг культурна болоо!—гэжэ Дуньский мэдүүлнэ. Мүнөө, культурын ургалга—эгээл шухала гээшэ гэжэ тэрэнэй дүтынь булэ,—Буденнын колхозой моридые хатар жороодо-гүйдэлдэ һургагша Григорий Константинович Манзатул хөөрэнэ. Тус районно центртэ 16 һургуулинууд бии, тэдэнэйнь 11—молдавскэ. Үхибүүдынь һуранад, эдэнэрэй олонхинь арбадахиие дүүргэхэ хизааргүй хүсэлэнтэй.

Манзатул болбол павильоной молдавска стендүүдэй центртэ үлгөөтэй байһан хоёр таблицануудые һанана. Таблицадань хоёр графа: мүнөө ба революциин урда тээ байһан культурна учреждениинүүдэй тоонууд. Хоёрдохи графань «байгаагүй» гэһэн үгөөр дүүрэнхэй.

Манзатул уншана: мүнөө техникумүүд—6, революциин урда тээ—нэгэшье үгы; театрнууд—3, революциин урда тээ—нэгэшье үгы; газетэнүүд—20, революциин урда тээ—нэгэшье үгы; нарайлгын гэрнүүд—109, революциин урда тээ—нэгэшье үгы.

Мүнөө, тэдэнэй хэрэгүүдынь ондоогоор ябуулагдана даа,—гэжэ хажуудаа байһан станиславецуудые харан, Дуньский хэлэнэ. Пануудай байхада, тэдэндэ юуншье байгаагүй юм...

Хуушан фетровэ шляпатай, гуцульскаар оёһон самсатай үндэр хүбүүн бүлынгөө хэлэһэндэ энеэбхилэн харюусана:

—Тиимэ, мүнөө манайда өөһэдэймнай — украинска һургуулинууд бии. Һаяар украинецууд Бессарабида ба Хойто Буковинадашье һуралсаха болоо.

Дмитрий Григорьевич Михальчук (энэ хүбүүе нигэжэ нэрэлдэг) болбол Попельнигта шэнэ ажабайдалай эхилхэ тухайда һанамжануудаа хөөрэнэ. Өөрынгөө нютагта колхозые эмхидхэгшэ, энэ хүбүүн хадаа Москва ошохынгоо урда тээ Заболотовско райондо иимэ план дурадхаа һэн: колхозуудай хүсэд эмхидхэгдээд байхадань, урдань хэрэглэгдэжэ болохогүй байһан, тэрэ помещигүүдэй газарые артельнэ ажалда үгэхэ хэрэгтэй—гэбэ.

Михальчугай планиие тэрээнэй танил — Иван Танкович Друк һайшаана. Колхозно хүдэлмэриин опыт Михальчугта бии: тэрээнэй байдаг, Богородчинска районой, Невочин селодо хүдөөажахын артель үнгэрэгшэ хабар эмхидхэгдэһэн юм. Друк хадаа правлениин түрүүлэгшын орологшоор хүдэлмэрилнэ.

Түрэл газарнуудайгаа ерээдүйн колхозно байдалые Михальчугай хөөрэхэдэнь, Друк болбол анхаралтайгаар шагнан, зүбшөөһэн тэмдэг үгэбэ.

Экскурсантнуудые павильондо урина. Радио болбол Советскэ Молдавиие хүндэлһэн, СССР-эй арадуудай ахадүүгэй амаршалгые колхозуудай площадь дээгүүр тунхаглана.

И. Малин.

Харюуоалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 18. Телефоны; отв. редактора — 3-23; секретариата — 3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); сельхоз. отдела — 7-55; отделов кадров и писем — 6-07.

Н 3189 Типография НКМП.